

Πρόταση για την οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τα πνευματικά δικαιώματα στην ψηφιακή αγορά (2016/0280, COD)

Γενικές παρατηρήσεις

Το Wikimedia είναι ένα παγκόσμιο κίνημα που ως σκοπό έχει να διασφαλίσει την ελεύθερη πρόσβαση στην πολιτιστική κληρονομιά μέσω της ψηφιοποίησης και της διαδικτυακής διανομής. Αν και είναι γεγονός ότι οι νέες τεχνολογίες παρέχουν μια ιστορική ευκαιρία διασυνοριακής πρόσβασης στον πολιτισμό, πολλά νομικά εμπόδια διατηρούνται καθιστώντας δύσκολη την διακίνηση της γνώσης ακόμα και στα όρια της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η προτεινόμενη μεταρρύθμιση δυστυχώς αποφεύγει να αντιμετωπίσει τέτοιου είδους προκλήσεις. Αντίθετα οι προτεινόμενες αλλαγές, εάν υιοθετηθούν με την μορφή που προτείνονται, ίσως επηρεάσουν αρνητικά τα εθελοντικά κινήματα. Κατά την άποψή μας μερικές αλλαγές θα μπορούσαν σε μεγάλο βαθμό να βελτιώσουν τις αρνητικές συνέπειες αυτών των αλλαγών χωρίς όμως να διαταράσσουν την ισορροπία της μεταρρύθμισης.

1. Ελευθερία Πανοράματος

Το δικαίωμα της ελευθερίας πανοράματος είναι κομβικό για την εξασφάλιση της ελευθερίας έκφρασης και της πρόσβασης στην εκπαίδευση. Τα λήμματα της Βικιπαίδειας εξαρτώνται από τις φωτογραφίες που προέρχονται από μνημεία και έργα που είναι σε δημόσια θέα. Η ισχύουσα πρακτική της μη υποχρεωτικής εξαίρεσης και οι διαφορετικοί τρόποι που ακολουθούν τα κράτη – μέλη ως προς αυτό δυσχεραίνουν την κατάσταση σε αυτούς που θέλουν να κινηματογραφήσουν ή να φωτογραφίσουν σε δημόσιο χώρο και εν συνεχεία να διανείμουν αυτό το υλικό στο κοινό μέσω του διαδικτύου.

Η ευρωπαϊκή επιτροπή πραγματοποίησε μια διαβούλευση για την ελευθερία πανοράματος. Σύμφωνα με την σύνοψη των αποτελεσμάτων που πρόσφατα δημοσιεύθηκαν μετά και την κατάθεση της επίσημης πρότασης για την μεταρρύθμιση του νομοθετικού πλαισίου περί πνευματικής ιδιοκτησίας, οι καταναλωτές, οι πάροχοι

υπηρεσιών, οι επαγγελματίες φωτογράφοι και οι αρχιτέκτονες θεωρούν ότι η εισαγωγή μιας υποχρεωτικής εξαίρεσης θα είχε θετική επίπτωση στις δραστηριότητές τους.

Στην ανακοίνωση της για την προώθηση μια δίκαιης και αποτελεσματικής ευρωπαϊκής οικονομίας στην ψηφιακή ενιαία αγορά, η Ευρωπαϊκή επιτροπή «επιβεβαιώνει την σημασία αυτής της εξαίρεσης» και «προτείνει σε όλα τα μέλη να εφαρμόσουν την εξαίρεση αυτή».

Λαμβάνοντας υπόψη την σημασία αυτής της εξαίρεσης όπως επιβεβαιώθηκε από την ίδια την επιτροπή, το πολιτικό κλίμα στο ευρωπαϊκό κοινοβούλιο, όπως και στο Συμβούλιο, αλλά και τα καθημερινή προβλήματα που δημιουργούνται σε αυτό το επίπεδο, το Wikimedia προτείνει αυτή η υποχρεωτική εξαίρεση περί ελευθερίας πανοράματος να συμπεριληφθεί στην μεταρρύθμιση των πνευματικών δικαιωμάτων. Πρόκειται, βέβαια, για το ελάχιστο βήμα που πρέπει να γίνει για να διασφαλιστεί ότι το πλαίσιο των πνευματικών δικαιωμάτων είναι συμβατό με το ψηφιακό περιβάλλον και με την καθημερινή ζωή.

2. Άρθρο 5 – Διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς

Για περισσότερο από μια δεκαετία τώρα, το Wikimedia παρέχει εθελοντική εργασία, νομικές συμβουλές, τεχνολογική υποστήριξη και δημόσιες σχέσεις στα πολιτιστικά ιδρύματα προκειμένου να βοηθήσει αυτά στην ψηφιοποίηση των εκθεμάτων τους και να τα καταστήσει προσβάσιμα, εκπληρώνοντας με αυτόν τον τρόπο την κοινωνική τους αποστολή. Στο πλαίσιο αυτό έχουμε συνεργαστεί μεταξύ άλλων με το Ομοσπονδιακό Αρχείο της Γερμανίας, το Ομοσπονδιακό Γραφείο Μνημείων στην Αυστρία, με τον Εθνικό Μουσείο Βαρσοβίας και το Εθνικό Ναυτικό Μουσείο της Σουηδίας.

Με τα χρόνια, προέκυψε το ζήτημα της **νομικά ελεύθερης ψηφιοποίησης των έργων που είναι κοινό κτήμα**. Ιδρύματα, η κοινωνία των πολιτών και εθελοντές προβληματίστηκαν από αξιώσεις δικαιωμάτων για έργα κοινού κτήματος. Αρκετές φορές δικηγόροι με υπερβάλλοντα ζήλο υποστήριξαν ότι τα έργα των οποίων τα δικαιώματα είχαν σίγουρα λήξει θα μπορούσαν ακόμα να κλειδωθούν και χρειάζονταν συμφωνίες αδειοδότησης. Ειδοποιήσεις πνευματικών δικαιωμάτων εξακολουθούν να προστίθενται σε σαρωμένες αναπαραστάσεις πολιτισμικών στοιχείων που είναι

εκατοντάδων ετών, μια πρακτική που στερεί από τους πολίτες της Ευρώπης την διαδικτυακή πρόσβαση στην πολιτιστική τους κληρονομιά και αυτό σε ορισμένες περιπτώσεις αγγίζει τα όρια της απάτης.

Προκειμένου να συνεχίσουν οι οργανώσεις να επενδύουν στην ψηφιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς και προκειμένου να διασφαλίσουν ότι οι πολιτιστικοί φορείς έχουν την δυνατότητα να επιδιώξουν την επίτευξη της δημόσιας αποστολής τους, το Ίδρυμα Wikimedia προτρέπει τους ευρωπαϊούς νομοθέτες να συμπεριλάβουν **μια διασφάλιση του κοινού κτήματος** στην μεταρρύθμισή τους. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με την απλή διευκρίνιση ότι, αφού τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και τα συγγενικά δικαιώματα σε ένα έργο έχουν λήξει, πιστές ψηφιακές αναπαραγωγές εν όλω ή εν μέρει του έργου, ανεξάρτητα από τον τρόπο της αναπαραγωγής, θα πρέπει εξίσου να μην υπόκεινται σε δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας ή συγγενικών δικαιωμάτων.

3. Άρθρο 13 και Αιτιολογική Σκέψη 38 – Χρήση του περιεχομένου από Παρόχους Υπηρεσιών στην Κοινωνία της Πληροφορίας

Οι πλατφόρμες και οι εκδότες είναι καχύποπτοι με την ελεύθερη ανταλλαγή γνώσης, όπως συμβαίνει με εγχειρήματα σαν την Βικιπαίδεια. Καθημερινά πραγματοποιούνται εκατομμύρια επεξεργασίας στα εγχειρήματα του Ιδρύματος Wikimedia, συνολικά δε δισεκατομμύρια επεξεργασίες έχουν πραγματοποιηθεί από τότε που ιδρύθηκε το όλο εγχείρημα. Την ίδια στιγμή, τα εγχειρήματα του Wikimedia παρουσιάζουν εκπληκτικά χαμηλά ποσοστά παραβιάσεων πνευματικών δικαιωμάτων. Οι σημερινοί μηχανισμοί επιβολής φαίνεται να αντιμετωπίζουν με αποτελεσματικότητα περιπτώσεις παραβιάσεων πνευματικών δικαιωμάτων καθώς και περιπτώσεις δυσφημίσεων. Εάν κάτι χρειάζεται, αυτό είναι περισσότερη ισορροπία όσον αφορά την ελευθερία έκφρασης και σίγουρα όχι περισσότερους περιορισμούς και ελέγχους στο ίδιο το διαδίκτυο.

Κατά την άποψή μας η επιπλέον επιβολή τέτοιων μηχανισμών θα ήταν άδικη και άνιση ειδικά σε ιστότοπους που τρέχουν ήδη έναν μηχανισμό που διασφαλίζει την

κυκλοφορία μόνο νόμιμου περιεχομένου. Η παρούσα πρόταση δεν παρέχει καμία διασφάλιση ότι η Wikipedia και τα άλλα εθελοντικά προγράμματα με αποδεδειγμένο ιστορικό σεβασμού των πνευματικών δικαιωμάτων δεν θα ενταχθούν σε αυτή την ρύθμιση και δεν θα τους επιβληθούν αποτελεσματικές τεχνολογίες αναγνώρισης περιεχομένου.

Θα επικροτούσαμε μια **σαφή εξαίρεση για ιστοτόπους με περιεχόμενο παραγόμενο από χρήστες με μόνο αμελητέες ποσότητες περιεχομένου που παραβιάζει πνευματικά δικαιώματα**. Αντ' αυτού, προτείνουμε τη δημιουργία **σαφών και με ακρίβεια κανόνων κοινοποίησης και ενέργειας** ως μια πιο λειτουργική λύση.

Στην ΕΕ, η Οδηγία για το Ηλεκτρονικό Εμπόριο είναι απαραίτητη για τη διασφάλιση της ζωτικής σημασίας απαλλαγή από την ευθύνη των μεσαζόντων που επιτρέπει να υπάρχει ο δωρεάν παγκόσμιος ιστός και επιτρέπει στο Wikimedia να φιλοξενεί τη Wikipedia και άλλα ελεύθερα γνωσιακά εγχειρήματα. Αν ο νόμος δεν παρέχει αυτή την προστασία, πολλοί ιστοτόποι, συμπεριλαμβανομένων των δικών μας, δεν θα είναι σε θέση να φιλοξενούν συνεισφορές από τους χρήστες. Είμαστε πολύ ανήσυχοι από την προτεινόμενη **Αιτιολογική Σκέψη 38 που στοχεύει σαφώς να ξαναγραφτεί η Οδηγία για το Ηλεκτρονικό Εμπόριο**, χωρίς καν να ανοιχτεί. Αυτή είναι μια αμφισβητήσιμη νομοθετική προσέγγιση που **διακινδυνεύει να ταράξει θεμελιώδεις αρχές του διαδικτύου χωρίς τη δέουσα διαδικασία**. Το Wikimedia απαιτεί να **απορριφθεί αυτή η πρόταση**. Σύμφωνα με τους κανόνες αυτούς, η Wikipedia δεν θα μπορούσε εξ αρχής να δημιουργηθεί και η ΕΕ, εφαρμόζοντας αυτή σε νόμο, θα είχε ως αποτέλεσμα να μιμηθεί αυταρχικά καθεστώτα και να λυμαίνεται τις ίδιες τις αξίες που θα πρέπει να προωθήσει για τις οποίες τα εγχειρήματα του Wikimedia είναι παραδείγματα.

Wikimedia Community User Group Greece

info-el@wikimedia.gr

www.wikimedia.gr